

แรงจูงใจและผลกระทบของการเล่นการพนัน

แรงจูงใจของการเล่นการพนัน

แรงจูงใจที่ทำให้นักการพนัน เล่นการพนัน ตามที่ปรากฏในวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดีบาลีนั้น มี 2 ประการ คือ แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก

ก. แรงจูงใจภายใน

แรงจูงใจภายในขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของนักการพนันว่า เป็นคนโลภ หรือเป็นคนมีจิตริษยา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจภายนอก เช่น นักการพนันที่มีจิตริษยา อันเป็นบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์อย่างหนึ่งนั้น ถือว่าเป็นแรงจูงใจภายใน ที่เกิดจากความโลภ และได้เห็นความมั่งคั่งสมบูรณ์ของผู้อื่น เช่น พระทุรโยธน์ เมื่อเห็นความรุ่งเรืองของพระยอุธิษฐิระก็มีความริษยา คิดหาทางทำลายความมั่งคั่งนั้นให้หมดไปจากพระยอุธิษฐิระ

ข. แรงจูงใจภายนอก

แรงจูงใจภายนอก เป็นแรงจูงใจที่มาจากวัตถุภายนอก เช่น ทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น คนรัก ความสนุกสนาน การรักความเป็นธรรม การห่อนคลายความตึงเครียด เช่น ปุณณกัษย์ มีแรงจูงใจจากคนรัก ทำให้เขาต้องทนทุกข์ไปเสาะแสวงหาของมีค่ามาเป็นของเดิมพัน เพื่อล่อใจพระราชอาและเพื่อจะได้ตัวพระวิฑูรย์มัดติดไปให้แก่นางอิรันทิตีที่ตนรัก เนื่องจากปุณณกัษย์ได้รับปากกับนางไว้ด้วยความเสน่หาว่า "ดูก่อน นางผู้มีนัยน์ตาหาที่ติมิได้ เธอจงสบายใจเถิด เราเป็นสามีของเธอ จักเป็นผู้เลี้ยงดูเธอ ด้วยปัญญาของเราเป็นวิธีที่จะนำ (เนื้อหัวใจของพระวิฑูรย์มัดติดมาให้) จงสบายใจเถิด เธอจักเป็นภรรยาของเรา"¹

¹ พ.ชา. 28.900.317

นักการพนันบางคนมีความตึงเครียดภายในครอบครัว จึงหาทางออกโดยการเล่นการพนัน เช่น นักการพนันชื่อ อักษัษปณกะ ลูกแม่และญาติพี่น้องที่เห็นแก่ตัว บีบคั้นจิตใจ โดยเฉพาะแม่ผู้เป็นคนปากร้ายและมีอารมณ์ร้าย ทำให้พ่อของเขาต้องหนีออกจากบ้านและหายสาบสูญไป ภรรยาคนแรกหนีออกจากบ้านไปเพราะทนแม่ไม่ได้ ภรรยาคนที่สองแหวนคอตนเองตาย เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้เขาแทบจะบ้าคลั่ง เขาจึงหนีไปต่างเมืองและท่องเที่ยวไปอย่างไม่มีจุดหมาย จนกระทั่งวันหนึ่งเขาพบบ่อนการพนันแห่งหนึ่ง เขาเข้าไปในบ่อนแห่งนั้น ได้พบกับนักการพนันกลุ่มหนึ่งมีน้ำใจเอื้ออารีคือ เขาเป็นอย่างดี เขาจึงได้อาศัยอยู่กับนักการพนันเหล่านั้นอย่างสุขกายสบายใจ²

ความต้องการที่จะขจัดความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นแรงจูงใจภายนอกอย่างหนึ่งที่ปรากฏในวรรณคดีชาดกกฎกถาเรื่อง ลิตตชาดก กล่าวคือ พระโหธิสัตว์เกิดเป็นบุตรชายของตระกูลมั่งคั่งตระกูลหนึ่ง เมื่อเจริญวัยขึ้นได้เป็นนักเลงสะกา ครั้งหนึ่งมีนักเลงขี้โกงผู้หนึ่งเที่ยวเล่นสะภาคโกงผู้อื่นเสมอ เมื่อตนเองเล่นชนะก็ไม่มีอะไร แต่เมื่อตนเองเล่นแพ้ก็มักจะหาเรื่องอมลูกเค่าไว้ในปาก แล้วบอกว่าหายไปเสียแล้ว พาลหาเรื่องเล็กเล่นเสียทุกครั้งไป เมื่อพระโหธิสัตว์ทราบเรื่องจึงทรงดำริ ถ้าปล่อยไว้คงจะเที่ยวคดโกงผู้อื่นต่อไป เป็นการเอาเปรียบผู้อื่น ไม่ยุติธรรม จึงหาหนทางแก้ปัญหานี้ของนักการพนันผู้นั้น ให้เลิกการกระทำอันชั่วร้ายนั้นเสีย

พระโหธิสัตว์ได้นำเอาลูกเค่ามาอาบยาพิษไว้หลาย ๆ ชิ้น เพื่อให้มีพิษร้ายแรง เมื่อมีโอกาสจึงไปยังสำนักของนักการพนันผู้นั้น แล้วทรงชวนชายผู้นั้นเล่นสะกาดด้วย นักการพนันผู้นั้นเมื่อรู้ตัวว่าจะแพ้ จึงรีบอมลูกเค่าไว้ในปากเช่นเคยกระทำมา พระโหธิสัตว์จึงตรัสข้อความว่า "บุรุษกลืนลูกเค่าอันเคลือบด้วยยาพิษอย่างแรงยังไม่รู้ตัว ลูกก่อนเจ้าคนร้าย เจ้านักเลงชั่ว

²N. M. Penzer, The Ocean of Story Being C. H. Tawney's Translation of Somadeva's Katha Sarit Sagara vol. VI (Delhi : Motilal Banarsidass, 1968), p. 151.

จงกลืนเกิด - จงกลืนเข้าไปเกิด ภายหลังผลร้ายจักมีแก่เจ้า"³

ขณะที่พระโพธิสัตว์กล่าวอยู่นั้น นักเลงผู้นั้นสลบไปแล้ว พระโพธิสัตว์ทรงดำริว่า ขณะนี้เราควรจะให้ชีวิตแก่เขา จึงให้ยาเขากินแล้วสำรวจออกมา แล้วจัดการปฐมพยาบาล เขาให้ฟื้นขึ้นมา ถึงโอกาสสิ่งสอนให้เขากลับตัวกลับใจ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แรงจูงใจที่ทำให้นักการพนันเล่นการพนันทั้ง 2 ประการดังกล่าวนี้ ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของนักการพนัน แรงจูงใจที่เกิดแก่นักการพนันบางคนเป็นแรงจูงใจภายใน เช่น มีใจชอบ มีใจรักการพนัน บางคนมีแรงจูงใจภายนอก เช่น ต้องการคนรัก ต้องการสมบัติ เป็นต้น แต่มีข้อสังเกตว่า แรงจูงใจภายนอกนั้นมักเป็นต้นเหตุของแรงจูงใจภายในเสมอ เช่น เมื่อเห็นสมบัติจิตใจก็คิดอยากได้ และใช้การพนันเป็นหนทางให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่ตนปรารถนา

ผลกระทบของการเล่นการพนัน

ผลกระทบของการเล่นการพนันมี 2 ลักษณะ คือ ผลดี และผลเสีย ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ไม่แน่นอน เป็นผลที่เกิดจากความบังเอิญหรือโชคชะตา หรือการคดโกงกันโดยเจตนา การคดโกงนักการพนันด้วยกันเป็นสิ่งไม่ดี ดังพระอุชิฐฐีระตรัสว่า

เทวละอิลิตะผู้ประเสริฐในหมู่มนุษย์ ผู้ผ่านประตูทั้งหลายเหล่านี้ของโลกอยู่เสมอ กล่าวอย่างนี้ว่า การเล่นกับนักการพนันทั้งหลายด้วยการคดโกงเป็นสิ่งชั่วร้าย การได้รับชัยชนะในสงครามด้วยความเป็นธรรม เป็นการเล่นที่ดี ไม่มีสิ่งใด ดีกว่า⁴

³ พ.ชา. 27.91.29,30

ลิตฺติ์ ปฺรเมน เตชสา

คิลมกฺขี นฺริโส น พุชฺฌติ

คิล เร คิล ปาปฺตฺตคค

เต กฺกุฏี ภวิสฺสติ ฯ

⁴ MBh. 2.53.6,7

Evam āha ayam asito devalo munisattamah/

imāni lokadvārāṇi yo vai saṃcarate sadā//

Idam vai devanam pāpam māyayā kitavail saha/

dharmena tu jayo yuddhe tatparam sādhu devanam//

ผลกระทบของการเล่นการพนันดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ ผลกระทบต่อบุคคล ผลกระทบต่อครอบครัว และผลกระทบต่อสังคม

ก. ผลกระทบต่อบุคคล

การเล่นการพนันมีผลกระทบต่อบุคคลซึ่งมีแรงจูงใจในการเล่นการพนันต่างกัน ดังนั้น ผลกระทบของการพนันที่มีต่อบุคคลจึงแตกต่างกัน มีทั้งผลดีและผลเสียดังนี้

1. ผู้เล่นได้รับความเพลิดเพลิน

นักการพนันที่มีจุดหมายว่า จะเล่นการพนันเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ก็จะได้รับความสะดวกตามความปรารถนา ถ้ายังเล่นชนะ เขาก็ยังได้รับความสนุกสนาน เช่น พระเจ้าพรหมทัตใน เรื่องกาชาดชาคก หรือพระเจ้าคัมภราชใน เรื่องสุสัน อีชาดก. ที่ได้นัดแนะกับ พญาครุฑมา เล่นสะกาทัน เป็นครั้งคราว เพื่อความบันเทิงโดยไม่มีเดิมนั้น เพื่อแสดงความสามารถของตน เท่านั้น

2. ผู้เล่นมีบุคลิกภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

ก. ผู้ชนะมีความภูมิใจยินดี

ในคัมภีร์มหาภารตะ พระศกุนิเล่นสะกาทันพระทุโรยอนนั้น เมื่อตนเองเป็นผู้ชนะได้แสดงอารมณ์ปรากฏออกมาว่าตนเองภูมิใจ ตื่นเต้น ตีใจ ดังโคลงว่า "ส่วนบุตรสวละนั้น โดยไม่รีรอ ประพาศิตนอย่างผู้มีชัย มีความดีใจอย่างล้นเหลือ กล่าววว่าชนะแล้ว เริ่มรวบลูกเต๋าทิ้งหลายอีก"⁵

⁵MBh. 2.58.43

Sāubalas tu avicāryaiva jitakāśī madotkataḥ/
jitam iti eva tān akṣān punar evānvapadyata//

ข. ผู้แพ้ได้รับความทุกข์ใจและเสียใจ

นักการพนันผู้พ่ายแพ้ย่อมเสียใจ เศร้าโศก ในคัมภีร์ฤคเวทกล่าวถึงนักการพนันผู้คร่ำครวญ เจ็บปวดใจ เนื่องจากสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง แม้กระทั่งความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว เขาโศกเดี่ยวอ้างว้าง คร่ำครวญอย่างน่าสะเทือนใจว่า "บุคคลเหล่าอื่นย่อมโอบกอดภรรยาของเขา ผู้ก่อกำเนิดที่มิใช่ชนะได้ กระทบในสมบัติทั้งหลาย ของเขา พ่อ แม่ พี่ชาย น้องชาย ย่อมกล่าวอย่างนี้ว่า เราไม่รู้จักเขา เอาเขาผู้นี้ไปจงจำ"⁶

นอกจากนั้น เขาได้เห็นบ้าน เรือนของคนอื่น มีแม่บ้านจัด เตรียม เรียบร้อย แต่ตัวเขาเองไม่มีบ้านเป็นหลักแหล่ง ทำให้เขาเสียใจหมดกำลังใจในชีวิต ดังบทสวดว่า "นักการพนันมีแต่ความเจ็บปวดใจ เมื่อได้เห็นสตรีอันเป็นภรรยาของผู้อื่นที่จัดบ้าน เรือน เรียบร้อย แต่ตัวเขาเอง เข้าครุฑก็ เตรียมตัวไป เล่นการพนัน ตกขยับหรือกำลังต้อง เร่วร้อนนอนหน้ากองไฟ ดูจกนขอทาน"⁷

๓. ผู้เล่นมีฐานะทาง เศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงไป

นักการพนันแต่ละคนมีฐานะทาง เศรษฐกิจแตกต่างกันอยู่แล้วก่อน เล่นการพนัน ผลกระทบย่อมเกิดขึ้นภายหลังจากการ เล่นการพนันแล้ว ทำให้ฐานะทาง เศรษฐกิจต้อง เปลี่ยนแปลงไป เพราะผู้เล่นที่พ่ายแพ้ได้สูญเสียทรัพย์สินไปจำนวนมาก ส่วนผู้เล่นชนะก็จะได้สมบัติมาเป็นจำนวนมากเช่นกัน

⁶RV. 10.34.4

Anye jāyāṃ pari mṛsānti asya yasyāgr̥dhad devane vaji akṣaḥ/
pitṛi mātā bhrātara enam śihur na jānīmo nayatā baddham etam//

⁷RV. 10.34.11

Striyaṃ dr̥ṣṭvāya kitavaṃ tatāpa anyeṣāṃ jāyāṃ Sukṛtaṃ ca yonim/
Pūrvahṇe asvān yuyuje hi babhrūntso agner ante vṛkṣalah papāda//

ในวรรณคดีสันสกฤต พระทุรโยธน์และพระบุษกรได้เปลี่ยนฐานะจากมีสมบัติอยู่บ้างกลายเป็นผู้ร่ำรวยมหาศาล ส่วนพระยુธิษฐิระ พระนล ได้หมดตัวลงจนไม่มีอะไรเหลืออีกเลย

ก. ผู้ชนะได้รับของ เต็มพ้นและสิ่งที่ตนต้องการ

นักการพนันที่ปรากฏในวรรณคดีสันสกฤตและวรรณคดีบาลีที่เป็นฝ่ายชนะย่อมได้รับผลตอบแทนมากมาย โดยเฉพาะผู้เล่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีดังกล่าวมาแล้ว แต่การเล่นการพนันกันเป็นจำนวนมาก ๆ และเล่นบ่อย ๆ โอกาสที่สูญเสียจะมีมากกว่าชนะ ดังนั้น ในวรรณคดีจึงกล่าวถึงความสูญเสียไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

ข. ผู้แพ้ย่อมเสียทรัพย์สินเงินทอง

นักการพนันจะสูญเสียทรัพย์สินสมบัติอย่างน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของคนที่มามาก่อน เช่นถ้าเป็นกษัตริย์ก็มีทรัพย์สินมากมาย หากพ่ายแพ้ก็สูญเสียเป็นจำนวนมากดังเช่น พระยુธิษฐิระได้สูญเสียสมบัติไปครั้งแล้วครั้งเล่า เช่น พระองค์ได้สูญเสียไข่มุกน้ำงามอันมีค่าประมาณมิได้ในการเล่นครั้งแรก ต่อมาก็เสียเหรียญทอง เป็นร้อยเป็นพันไทเสียราชรถไปหนึ่งคัน เสียช้างหนึ่งพันเชือก เสียนางสนมกำนัลถึงแสนคน เสียม้าตระกูลคนธรรพ์และทรัพย์สินอื่น ๆ มากมายจนสุดจะคณนา⁸

จากการสูญเสียสมบัติมากมายดังกล่าวนี้ ฐานะทางเศรษฐกิจของพระยुธิษฐิระจึงเปลี่ยนแปลงไปมาก จากกษัตริย์ที่มั่งคั่งกลายเป็นกษัตริย์ที่ไม่มีอะไรเหลือเลย

4. ผู้เล่นมีสถานภาพทางสังคม เปลี่ยนแปลงไป

นักการพนันบางคนเคยมีสถานภาพทางสังคมสูง เช่น เป็นกษัตริย์เป็นคนชั้นสูง มีคนเคารพยกย่อง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ดังกล่าวมาแล้ว หรือบางคนมีฐานะทางสังคมต่ำต่อยกว่าที่เป็นอยู่ หลังจากเล่นการพนันแล้ว สถานภาพเหล่านี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไป เช่น

⁸MBh. 2.54.4-26

พระยุธิษฐิระได้เปลี่ยนสภาพจากกษัตริย์ที่มั่งคั่ง มีราชบัลลังก์อันสูงเกียรติ กลายเป็นกษัตริย์ที่ไร้บัลลังก์ ตลอดจนอิสรภาพของพระองค์ก็สูญหายไป เนื่องจากพระองค์เอาพระองค์เองเป็นเดิมพัน พระนลก็สูญเสียราชบัลลังก์เช่นกัน ส่วนพระบุษกรมีสถานภาพเป็นเพียงพระอนุชา กลายเป็นกษัตริย์ที่มีอำนาจในกรุงนิชัธแทนพระนล เป็นต้น

นอกจากนั้น สามัญชนถ้าเป็นนักการพนันสถานภาพทางสังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน จากบุคคลที่มีคนเชื่อถือไว้วางใจ กลายเป็นบุคคลที่ไม่มีใครไว้วางใจ แม้แต่จะพูดอะไรก็ไม่มีใครเชื่อถือ ไม่มีใครปรารถนาจะแต่งงานด้วย และเพื่อนฝูงหมิ่นประมาท เป็นต้น⁹

ข. ผลกระทบต่อครอบครัว

เมื่อคนในครอบครัวเป็นนักการพนัน ครอบครัวย่อมได้รับผลกระทบจากการเล่นการพนันของพวกเขา ผลกระทบของการพนันที่มีต่อครอบครัวของนักการพนันนั้น สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ทางคือ ผลกระทบต่อจิตใจและสถานภาพของคนในครอบครัว และผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัว

1. ผลกระทบต่อจิตใจและสถานภาพของคนในครอบครัว

ภรรยาและบุตรของนักการพนันได้รับความเดือดร้อนใจ ถ้ามารดามีชีวิตอยู่ มารดาก็เดือดร้อนใจ เพราะบุตรผู้เป็นนักการพนัน เขาย่อมอยู่ที่บ่อนเล่นการพนัน เป็นผลให้มารดาวิตกกังวล เรื่องการไม่อยู่บ้าน และการละเลยการเอาใจใส่เลี้ยงดูมารดา ในคัมภีร์ฤคเวทมีกล่าวถึงความเดือดร้อนใจของมารดาและภรรยาของนักการพนันดังนี้ "ภรรยาของนักการพนันที่ถูกทอดทิ้งย่อมเดือดร้อน มารดาของบุตรผู้ท่องเที่ยวไปไม่รู้ยู่หนใด ผู้มีหนี้สิน

⁹กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, พระไตรปิฎกฉบับหลวง ทัศนิกาย

ปาฎีกาวรรค (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2521), หน้า 197.

มีความหวาดกลัว ผู้ปรารถนาทรัพย์ยอมเข้าบ้านของบุคคลอื่นในยามวิกาล”¹⁰

ชายนักการพนันจึงทำความเดือดร้อนใจให้แก่คนในครอบครัวดังกล่าว
ในวรรณคดีพระไตรปิฎก มีกล่าวถึงโทษของนักการพนันว่า ชายนักการพนันไม่สามารถเลี้ยงดู
ภรรยาได้

พระนลกษัตริย์ผู้เปรียบด้วยคุณธรรม ขณะที่ถูกกลีเข้าสิง มัวเมาในการเล่น
การพนันอยู่นั้น พระนางทมยันตีมีความเศร้าโศกและหวาดกลัวอย่างยิ่ง¹¹

๒. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม

นักการพนันที่สูญเสียทรัพย์สินเงินทอง ย่อมไม่มีสมบัติเงินทองที่จะนำมาใช้
จ่ายภายในครอบครัว ทำให้ครอบครัวอดอยาก มีหนี้สินดังบทสวดในคัมภีร์ฤคเวท 10.34.10

ค. ผลกระทบต่อสังคม

สังคมทุกสังคมจะอยู่สงบสุขได้ ก็เพราะคนในสังคมนั้นรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่
มีคุณธรรม มีน้ำใจเป็นบรรทัดฐาน

ในสังคมที่มีบ่อนการพนันซึ่งเป็นแหล่งชักจูงผู้คนในสังคมให้ไปมัวสุมมัว เมาใน
การพนัน สังคมย่อมขาดประสิทธิภาพ เปรียบเหมือนมีโรคร้ายบ่อนทำลายสังคม อันเดีย
สมัยโบราณเล็งเห็นความชั่วที่แฝงอยู่ในการพนัน ซึ่งปรากฏหลักฐานในคัมภีร์ธรรมศาสตร์ ให้
พระราชาราชจัดการพนันให้หมดสิ้นไป

¹⁰RV. 10.34.10

Jāyā tapyate kitavasya hīnā, mātā putrasya carataḥ kva svit/
ṛnāvā bibhyad dhanam icchamāno anyeṣāṃ astam upa naktam eti//

¹¹MBh. 3:57.2

การพนันมีส่วนทำให้สังคมพินาศได้ เพราะเมื่อประชาชนในชาติ เป็นนักการพนันแล้ว ก็ย่อมเกียจคร้าน ไม่รู้จักทำมาหากินโดยใช้ความอดสุภาพริยะของตนโดยสุจริต บ้านเมืองก็จะไม่พัฒนาเท่าที่ควร ถ้านักการพนัน เป็นชนชั้นปกครอง เช่น พระราชาก็ยิ่งจะทำให้ประชาชนพลเมืองต้องเดือดร้อนระส่ำระสาย จะเห็นได้จากเมื่อพระนลถูกกลี เข้าสิงแล้วมีว เม่า ในการเล่นสะก่า ประชาชนในกรุงนิษัศเดือดร้อนอย่างมาก เพราะพระองค์ไม่สนพระทัยในราชกิจ ไม่ใส่พระทัยในบ้านเมือง จนกระทั่งเสียพระนคร ประชาชนที่มีความจงรักภักดีในพระองค์และได้พึ่งบารมีของพระองค์ก็ เสราโศกเสียใจกันถ้วนหน้า

พระยชิษฐิระเองก็เช่นกัน พระองค์ทรงสูญเสียสมบัติทุกอย่างแล้วทรงเอาบ้านเมืองซึ่งถือว่าเป็นสมบัติของพระองค์ไปเป็นของเดิมพันโดยตรง ดังปรากฏในข้อความว่า "เมือง ชนบท ผืนแผ่นดิน พร้อมด้วยสมบัติทั้งหมดที่เป็นของผู้ไม่ใช่พราหมณ์นั้น บุรุษผู้ไม่ใช่พราหมณ์เป็นทรัพย์สินที่เหลือของเรา ดูก่อนพระราชธา ด้วยสมบัติเหล่านี้เราจะพนันกับท่าน"¹²

ในเมื่อพระองค์เสด็จไปอยู่ป่าถึง 12 ปี ก็เหมือนกับพระองค์ทรงละเลยในความรับผิดชอบที่มีต่อประชาชนของพระองค์ มหาสงครามการคะที่เกิดขึ้นครั้งนั้นก็ เพราะการพนัน เป็นสาเหตุหนึ่ง ดังที่มหามติวิฑูรกล่าวว้า "ข้าพระองค์ทราบดีว้า การพนันเป็นมูลเหตุของความทายนะ และข้าพระองค์พยายามเปลี่ยนพระทัยพระเจ้าอฤตราษฎร์แล้ว"¹³

¹²MBh. 2.58.7

Puraṃ janapado bhūmirabrāhmaṇadhanaiḥ saha/
abrāhmaṇāśca puruṣā rājanīśiṣṭaṃ dhanam mama/
etad rājan dhanam mahyam tena divyāmyaham tvayā//

¹³MBh. 2.52.11

Jānāmyaham dyūṭamanartha mūlaṃ kṛtaśca yatno'sya mayā
nivāraṇe/